

Palaset-malli

Tukea läheisille nuoren huumeiden käytön synnyttämässä kriisissä

Esittely

- Tiina Haajanen
- Yhteisöpedagogi
- Lähihoitaja
- Kehittäjä, Sininauhaliitto
- Innostuja ja innostaja

Mihin tarvitaan Palaset-mallia?

”...Olen huolissa omasta jaksamisesta, olen huolissa sisaruksista, olen huolissani puolisoista. Etenkin olen huolissani tästä nuoresta ja siitä, että suren sitä, että en oo saanut lasta silleen otettua nuoreksi, että sille ei olisi näin kamalasti tapahtunut ku on.” -Huumeiden käyttäjän läheinen

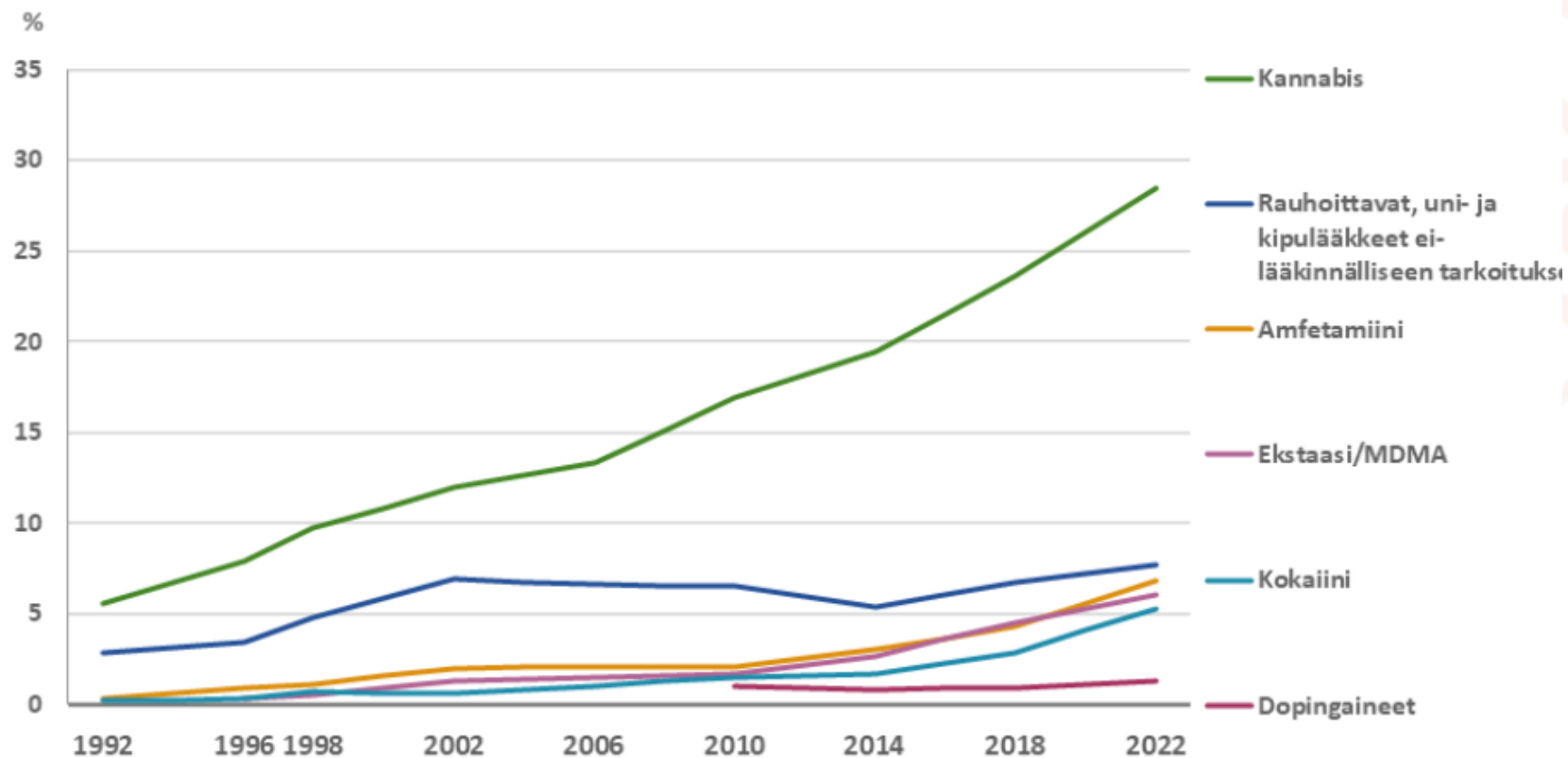
Katja Ruohosen Pro Gradu-Palaset mallista

Palaset-mallista tukea läheisille

- Arviolta joka neljäs kansalainen kuormittuu läheisen päihderiippuvuuden vuoksi.
- Läheiset jäävät usein palvelujärjestelmän ulkopuolelle ja vaille tukea.
- Huumeiden käyttö ja nuorten huumekuolemat
- Malli perustuu 5 askeleen menetelmään. (The Addiction and the Family International Network, 5-step method)

Huumeidenkäytön yleisyys

Kuvio 1. Kannabista tai muita aineita joskus elämänsä aikana kokeilleiden tai käyttäneiden osuudet 15–69-vuotiaassa suomalaisessa väestössä vuosina 1992–2022, %.

Kriisi

-Nuoren huumeiden käytön ilmeneminen laukaisee lähes poikkeuksetta kriisin

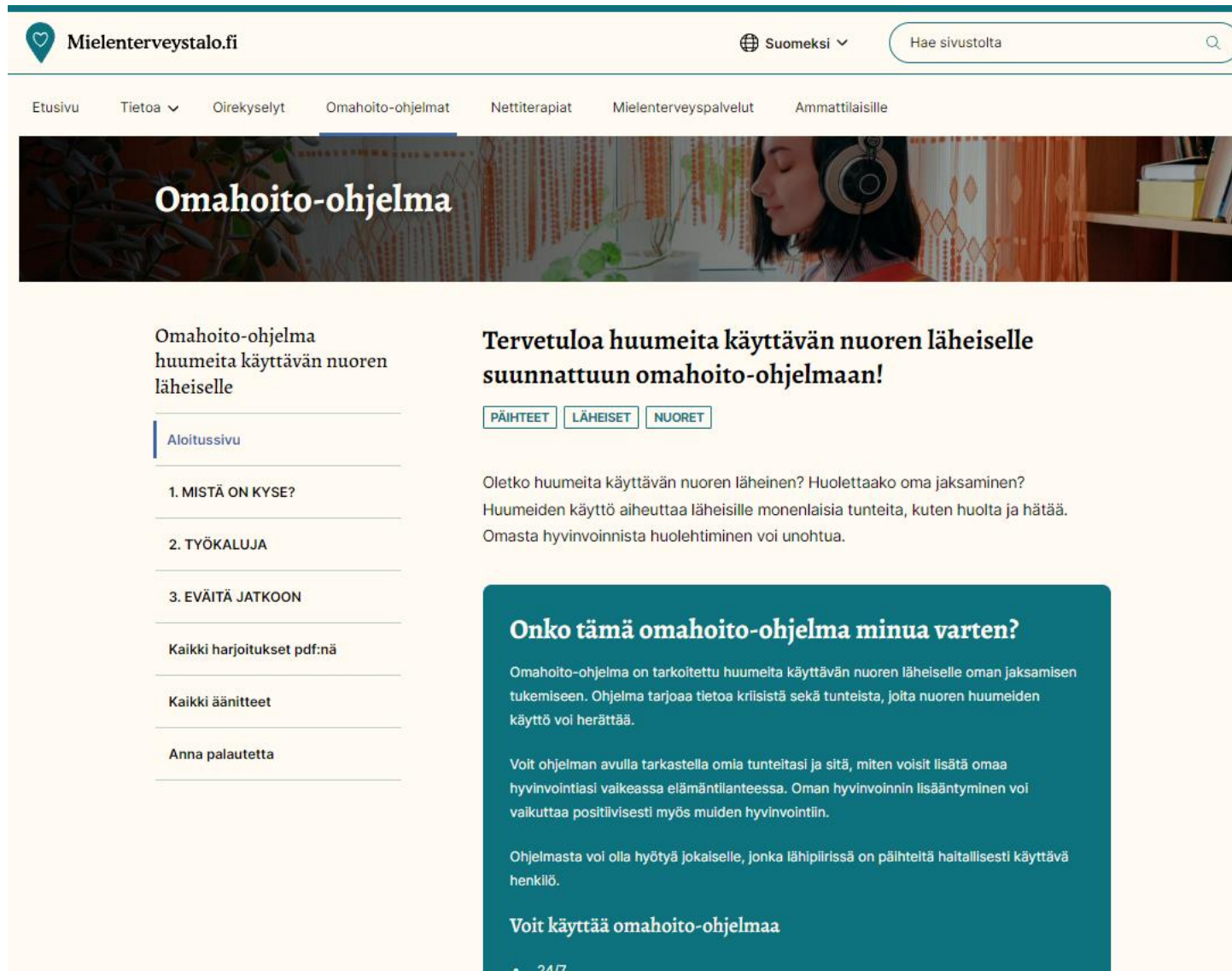
- Kriisin vaihemalli
- Yksilölliset tavat kokea kriisi
- Yksilölliset tavat reagoida kriisiin->pyrkimys ratkaista kriisi tavalla tai toisella
- Tyypilliset tavat reagoida kriisiin (pullottaminen, vatvominen, yltiöpositiivisuus A.Pietikäinen)

Palaset-mallin kolme osa-aluetta

- **Perhekohtaiset tapaamiset**
 - Perhetapaamiset
 - Yksilötapaamiset
- **Vertaisuus**
 - Vertaistukiryhmä, live ja verkko
 - Hyvinvointipäivä
 - Palaset -illat
- **Itseapu (itseapu-opas ja omahoito-ohjelma HUS)**

Omahoito-ohjelma

- <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/omahoito-ohjelma-huumeita-kayttavan-nuoren-laheiselle>

The screenshot shows the website for Mielenterveystalo.fi. The header includes the logo, the name 'Mielenterveystalo.fi', a language selector set to 'Suomeksi', and a search bar. The navigation menu contains links for 'Etusivu', 'Tietoa', 'Oirekyselyt', 'Omahoito-ohjelmat', 'Nettiterapiat', 'Mielenterveyspalvelut', and 'Ammattilaisille'. The main content area features a banner image of a woman wearing headphones with the title 'Omahoito-ohjelma'. Below the banner, there is a section titled 'Omahoito-ohjelma huumeita käyttävän nuoren läheiselle' with a sub-section 'Aloitussivu' and a list of topics: '1. MISTÄ ON KYSE?', '2. TYÖKALUJA', and '3. EVÄITÄ JATKOON'. There are also links for 'Kaikki harjoitukset pdf:nä', 'Kaikki äänitteet', and 'Anna palautetta'. To the right, a section titled 'Tervetuloa huumeita käyttävän nuoren läheiselle suunnattuun omahoito-ohjelmaan!' includes buttons for 'PÄIHTEET', 'LÄHEISET', and 'NUORET'. Below this, there is a paragraph of text and a teal box with the heading 'Onko tämä omahoito-ohjelma minua varten?' containing more text and a link 'Voit käyttää omahoito-ohjelmaa'. At the bottom right, there is a small icon and the number '24/7'.

Palaset-työskentelyn teemat

1. Kuuntelu ja tilanteen kartoitus
2. Kriisin ja tunteiden käsittely
3. Tiedon tarjoaminen
4. Selviytymiskeinojen tarkastelu
5. Sosiaalinen tuki ja voimavarat
6. Yhteenvedo ja jatkotuki

Palaset-mallissa tärkeä huomioida

- Kohtaaminen ja empaattinen kuunteleminen
- Läheisen oman avun tarpeen huomaaminen ja esiin tuominen
- Työntekijöiden toivoa luova asenne, toivon ylläpitäminen ja realistisen optimismin ilmaiseminen, konkreettisiin tilanteisiin linkittäminen, miten tilanne vaikuttaa juuri tähän asiakkaaseen
- Joustavuus asiakkaiden tarpeiden ja heidän tilanteidensa mukaan, kuitenkin struktuurin mukana kuljettaminen

Pohdi hetki omaa onnistunutta kohtaamista

- Millainen tilanne se oli?
- Kuinka kauan se kesti?
- Miksi se oli mielestäsi onnistunut?

- Jaa asia vierustoverillesi (aikaa n 2 min.)

Kohtaaminen

- **Mitä esteitä/haasteita kohdata päihteidenkäyttäjän läheinen?**
 - Usein olemme itse suurimpia haasteita-huomaa oma asenne
 - Osaanko?
 - Onko minulla aikaa/onko tämä ydintyötäni?
- **Mikä avuksi haasteisin?**
 - Tunnista omia oletuksia ja ennakkoluulojasi
 - Tärkeintä on **kohtaaminen**, (ei se osaatko kaiken päihteistä tai hoitokeinoista.) **Läsnäolo** ja ajan antaminen

Kohtaamisen merkitys

"Nii tota, ensin kävin siel heidän tiloissaan ja.. Ja mä koin sen niiku hyvin miellyttäväksi sen takia, että he molemmat olivat hyvin empaattisia.. Ja tota semmosia, että niiku aidosti kuunteli ja välitti et, koska kyl näkee niiku ihmisestä et kuunteleeko hän niiku tavan vuoksi vai, vai niiku onko aidosti siinä mukana" -Palaset työskentelyssä mukana ollut henkilö

Katja Ruohosen Pro Gradu

Läheiset toivoivat, että apu olisi helpommin saavutettavissa ja se olisi koottuna yhteen paikkaan.

"Pitää olla hyvin aktiivinen.. Et semmosta ei oo, et joku vähän silittäis et voi kokeileppa soittaa vaikka tonne ja tonne.. Ei nyt tartte silittää, mut vois antaa lapun et kato täältä."

Lähde: Katja Ruohonen Pro gradu -tutkielma

Sosiaalityö Yhteiskuntatieteiden laitos Itä-Suomen yliopisto Marraskuu 2021

Palaset-mallin toteuttaminen

Mallia voi toteuttaa joko koko pakettina, johon kuuluvat kaikki kolme osa-
aluetta tai soveltaen, omaan resurssiin ja asiakkaan tilanteeseen sopivan
kokonaisuuden

Yksilötapaamisilla läheisen kanssa työskentelevä voi
hyödyntää itseapuopasta

Perhetapaamiset sekä ryhmänohjaaminen edellyttävät kahden
ihmisen resurssin sekä ryhmään tulevien ennakkohaastattelun, jotta
varmistetaan ryhmän oikea-aikaisuus

Malli käytössä

- Palaset-malli on käytössä; Hyvinvointialueiden päihdepalveluissa (osassa) nuorten kohtaamispaikoissa, Seurakunnassa (Malmi) yksityisissä lastensuojelulaitoksissa sekä yksityisillä palveluntarjoajilla.

- *Käytössä ainakin:

Varsinais-Suomen-, Satakunnan-, Kanta-Hämeen-, Pirkanmaan-, Kymenlaakson-, Etelä-Savon-, Pohjois-Savon-, Keski-Suomen-, Etelä-Pohjanmaan-, Pohjois-Pohjanmaan-hyvinvointialueilla. Sekä Helsingissä.

*osia mallista osassa hyvinvointialuetta

Ammattilaisten ajatuksia

- Palaset-malli on selkeä kokonaisuus, jossa on valittu oleelliset aihealueet ja teemat
- selkeä alku ja loppu, jolloin molemmat osapuolet (palaset-osaaja ja vanhempi) tietää miten työskentely etenee –Saija Penttinen

Läheisen ajatuksia

- päästä puhumaan tilanteesta ja sen herättämistä tunteista ja ajatuksista
- saada tietoa
- huomata miten erilailla tilanteissa voi toimia ja se on ok
- kuulla, että on muitakin samassa tilanteessa olevia
- saada rohkaisua ja toivoa

Läheisen ajatus

"No siis, nyt kyl täytyy sanoa et Palaset-malli oli ihan lottovoitto, ku mä en oikeestaan. En tiedä, miten nää asiat ois mennyt, jos mä en olis siihen mukaan päässyt." -Pro Gradu

Palaset-malli ammattilaisten saatavilla

- Palaset-mallia on koulutettu vuodesta 2021, Palaset osaajia on n.200 henkilöä
- Palaset-mallista saatavilla maksuton verkkokoulutus ammattilaisille Diak ammattikorkeakoulun tarjoamana.

Palaset-osaajaverkosto

- Koulutuksen käyneille ammattilaisille
- Mahdollisuus verkostoitua muiden hyvinvointialueiden Palaset-osaajien kanssa
- Tapaamisia verkossa 2-3 krt/v
- Uutiskirjeitä 4 krt/v

Ajatuksia, kysymyksiä?

Kiitos!

Tiina Haajanen Kehittäjä, Läheiset- päihteet työala

tiina.haajanen@sininauha.fi

p. 044 493 9826